

“ТАСДИҚ МЕКУНАМ”

Ректори Донишгоҳи техникии
Тоҷикистон ба номи акад.
М.С.Осимӣ мухтарам
Давлатзода К.К.

“ ” 20 с

ХУЛОСАИ ДОНИШГОҲИ ТЕХНИКИИ ТОҶИКИСТОН ба номи академик М.С.Осимӣ

Диссертатсияи «Арзёбии экологии истифодашавии захираҳои ангишти конҳои «Ҳаками» ва «Тошқутан (Шурхок)» ҳамчун сӯзишвории сахт» барои дарёфти дараҷаи номзади илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисосҳои 03.02.08 – экология ва 02.00.03-химияи органикӣ дар кафедраи коркарди энергиябарандаҳо ва хизматрасонии нафту гази Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ ба анҷом расонида шудааст.

Насрединова Парвина Мухридиновна соли 2011 (ф. №132-3/3 аз 01.11.2011) ба ҳайси ассистенти кафедраи кимиёи физикӣ ва таҳлили Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ ба қор қабул карда шудааст ва айни замон дар кафедраи коркарди энергиябарандаҳо ва хизматрасонии нафту газ вазифаи ассистенти кафедра бар дӯш дорад.

Мавзуи рисолаи номзадии Насрединова П.М. дар Шӯрои олимони факултети нақлиёти ДТТ ба номи акад. М.С.Осимӣ 14. 04.2021 қарори №9 ва Шӯрои олимони ДТТ ба номи акад. М.С.Осимӣ қарори №13 аз 05.07.2021 тасдиқ шудааст.

Аз муҳокимаи диссертатсия чунин натиҷагирӣ карда шуд:

Рушди саноат дар миқёси ҷаҳон талаботро ба энергиябарандаҳо зиёд намудааст. Истифодабарии аз ҳад зиёди сӯзишворихо ва дигар омилҳои антропогенӣ, сабабгори он гардидааст, ки вазъи экологӣ дар миқёси ҷаҳон

тағйир ёбад. Айни замон яке аз чунин мушкілоти глобалӣ ин гармшавии иқлими сайёраи Замин мебошад, ки он беш аз ҳама ба зиёдшавии миқдори газҳои гулхонагӣ дар ҳавои атмосферӣ вобаста мебошад.

Тадқиқоти мутахассисони соҳавӣ муайян намудааст, ки сабаби асосии зиёдшавии газҳои гулхонагӣ дар атмосфера ин истифодаи аз ҳад зиёди энергиябарандаҳо мебошад.

Яке аз мушкілоти ҷойдошта дар ин самт ин дар миқёси ҷаҳон рушди корхонаҳои гармию - барқдихӣ, ки дар он ба ҳайси энергиябаранда ангишт истифода мегардад, мебошад. Дурнамои истифодашавии захираҳои ангишти дар миқёси ҷаҳон аз он гувоҳӣ медиҳад, ки дар оянда истифодаи ангишт ҳамчун сӯзишворӣ, натавонанд зиёдшавии газҳои гулхонагӣ дар атмосфера, инчунин партовҳои саҳт ва аэрозолии он ба вазъи экологӣ метавонад таъсири манфии худро расонад.

Аз ҳамин лиҳоз, арзёбии экологии истифодашавии ангишт ҳамчун ашёи хом дар истеҳсолоти химиявӣ айни замон яке аз масъалаҳои муҳими илми экологияи муҳандисӣ ба ҳисоб меравад, ки он муҳимияти мавзӯи диссертатсиониро инъикос менамояд.

Мақсад ва вазифаҳои тадқиқот: Арзёбии экологии истифодашавии захираҳои ангишти конҳои “Ҳақимӣ” ва “Тошқутан (Шурхок)” - и Ҷумҳурии Тоҷикистон дар истеҳсолоти химиявӣ, бахусус барои ҳосил намудани сӯзишворихои алтернативӣ ва кислотаҳои гуминӣ ҳадафи асосии кори диссертатсионии мазкур мебошад.

Ҷиҳати тадбиқи ин мақсадҳо вазифаҳои зерин ба миён гузошта шудаанд:

- Таҳқиқи геохимиявӣ ва геологии конҳои ангишти “Ҳақимӣ” ва “Тошқутан (Шурхок)” - и Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- Омӯзиши нишондиҳандаҳои физикию – химиявӣ ва хосияти энергиябарандагии ангишти конҳои “Ҳақимӣ” ва “Тошқутан (Шурхок)” - и Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- Муайян намудани миқдори партовҳо саҳт, газӣ ва аэрозоли ҳангоми истифодашавии захираҳои ангишти “Ҳакимӣ” ва “Тошқутан (Шӯрҳок)” ҳамчун сӯзишвории саҳт;

- Идентификатсияи таркиби химиявии компонентҳои асосии таркиби химиявии намунаҳои ангиштҳои таҳқиқшаванда;

- Коркарди технологияҳои муфиди истеҳсоли кислотаҳои гуминӣ дар асоси захираҳои ангишти “Ҳакимӣ” ва “Тошқутан (Шӯрҳок)”;

- Коркарди хати технологияи ҳосил намудани синтез – газ дар асоси захираҳои ангишти “Ҳакимӣ” ва “Тошқутан (Шӯрҳок)”;

- Муайян намудани афзалиятҳои экологӣ ва омӯзиши ҷанбаҳои химиявӣ ва экологии технологияҳои коркардашуда;

Аҳамияти амалии рисола. - Тоҷикистон дорои захираҳои фаровони ангишт мебошад. Аз ҳамин сабаб ҳамагуна коркардҳои технологи истеҳсоли мавод ва маҳсулот дар асоси захираҳои ангишти ватанӣ на танҳо аз ҷиҳати иқтисодӣ, инчунин аз нигоҳи экологӣ низ аз аҳамияти калони амалиро дорад. Чуноне, ки маълум аст аксари захираҳои ангишти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба гурӯҳи ангиштҳои миёнасифат ва пастсифат дохил мешаванд, ки истифодабарии онҳо ҳамчун сӯзишвории саҳт ба вазъи экологии маҳал ва минтақа таъсири манфии худро мерасонад.

Дар амал тадбиқ намудани технологияҳои коркардшуда метавонад дар рушди саноатикунони кишвар замимагузори намуда эҳтимолияти вайроншавии муҳити экологиро дар ҳолати истифодашавии ангишт ҳамчун сӯзишвории саҳт, бартараф намояд.

Коркардҳои методӣ ва методологиро метавонанд дар тадқиқоти ҳаммонанд мавриди баҳрабардории мутахассисони соҳаи экологияи муҳандисӣ гардид.

Навоварии тадқиқот- дар он ифода меёбад, ки тавассути истифодаи методҳои геохимиявӣ ва геологияи муҳандисӣ дар иштироқи мутахассисони соҳавӣ таснифоти геологии конҳои ангишти тадқиқшаванда тақмил дода шуда вазъи экологии минтақаҳои мазкур омӯхта шудааст. Бо истифода аз

усулҳои химияи органикӣ, тарикаҳои таҳлили физикию – химиявӣ компонентҳои асосӣ ва нишондиҳандаҳои физикию – химиявӣ намунаҳои ангишти “Ҳакимӣ” ва “Тошқутан (Шурхок)”- и Ҷумҳурии Тоҷикистон нахустин маротиба омӯхта шудааст. Дар асоси намунаҳои ангишти таҳқиқшаванда усули нави ҳосил намудани кислотаҳои гуминӣ ва технологияи муфиди синтез – газ коркард гардида, афзалиятҳои экологии технологияҳои коркардгардида тадқиқ гардидааст.

Дар баробари ин навгониҳо, инчунин миқдори умумии партовҳои газӣ, аэрозоли ва саҳт ҳангоми истифодашавии захираҳои ангишти “Ҳакимӣ” ва “Тошқутан” ҳамчун сӯзишворӣ муайян гардида эҳтимолияти таъсири он ба вазъи экологӣ таъсир дода шудааст.

Мундариҷаи асосии диссертатсия дар 20 қор ба таърифи расонида шудааст, аз ҷумла 9 мақола, 1 патенти ҚТ барои ихтироъ ва 10 фишурдаю маърузаҳо ҷоп карда шуда, ки аз ин номгӯ 9 мақола дар нашрияҳои тавсиякардаи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таърифи расидаанд.

Диссертатсияи «Арзёбии экологии истифодашавии захираҳои ангишти қонҳои “Ҳакими” ва “Тошқутан (Шурхок)” қори илмии ба анҷомрасида буда, барои дарёфти дараҷаи номзадии илмҳои техникӣ аз рӯйи ихтисосҳои 03.02.08 – экология ва 02.00.03-химияи органикӣ мувофиқ аст.

Кафедраи коркарди энергиябарандаҳо ва хизматрасонии нафтӣ ва газӣ Донишгоҳи техникӣ Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ диссертатсияи Насрединова Парвина Мухридиновнаро дар мавзӯи «Арзёбии экологии истифодашавии захираҳои ангишти қонҳои “Ҳакими” ва “Тошқутан (Шурхок)” қори илмии ба анҷомрасида меҳисобад, ки дар сатҳи баланди илмию тадқиқотӣ таълиф шуда, ба ҳама талаботи қори диссертатсионӣ ҷавобгӯ аст. Дар ин замина диссертатсияи мазкурро барои дарёфти дараҷаи номзадии илмҳои техникӣ аз рӯйи ихтисосҳои 03.02.08 – экология ва 02.00.03 – химияи органикӣ ба Шӯрои диссертатсионии БД. ҚОА – 041 назди Донишгоҳи техникӣ Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ ба ҳимоя тавсия менамояд.

Хулоса дар чаласаи васеи кафедраи коркарди энергиябарандаҳо ва хизматрасонии нафту гази Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ қабул карда шудааст.

Дар чаласа 21 нафар, аз ҷумла 5 нафар докторони илм ва 14 нафар номзадони илмҳои химия ва техникаи иштирок доштанд.

Натиҷаи овоздиҳӣ: - “тарафдор” – 21 нафар, “зид” – 0, “бетараф” – 0, қарор №4 аз 24-уми декабри соли 2021.

Декани факултети «Нақлиёт» - и
ДТТ ба номи акад. М.С.Осимӣ
номзади илмҳои техникаи, дотсент

Давлатшоев Р.А.

Раисикунанда: - доктори илмҳои техникаи,
профессори кафедраи «ҚМ ва МРС» - и
ДТТ ба номи акад. М.С.Осимӣ

Сайдаминов И.А.

Котиб: Мудирӣ кафедраи «КЭ ва ХНГ» -и
ДТТ ба номи акад. М.С.Осимӣ
номзади илмҳои техникаи, и.в. дотсент

Маҳмудова Т.М

Тасдиқ мекунам сардори шӯъбаи кадрҳо
ва қорҳои махсуси ДТТ
ба номи акад. М.С.Осимӣ

Шарипова Д. А.

